

تقطیع فنی سناریو چیست؟

چنانچه در شماره دوم این مجله شرح دادیم سناریو موضوع اصلی فیلم است که شباهتی بفرم گفتگو و مکالمه مانند نمایشنامه تئاتر دارد و نه مانند یک اثر ادبی و یا رمان است. بلکه سناریو داستان اصلی فیلم و بیان و تشریح صحنه‌های پر دین می‌شکله فیلم میباشد.

یک صحنه از فیلم برداری «پوکس و شیطه‌های آن در اولین اسفودی امریکائی بازی در صحنه تئاتر انجام میشد. برای آنکه بازیکنان از زاویه ای که دره بین دوربین فیلم برداری می‌توانست تصاویر وایت کند خارج نشوند حدود این زاویه را یادآور پیمان تعیین میکردند و با این حدود را شفاها مشخص مینمودند و این مساحت «دبذره بین» را «میدان فیلم برداری» مینامیدند و هیچ هنرپیشه‌ای حق نداشت از میدان خارج گردد

مدهتا کار فیلم برداری بدین منوال بود و در هر نوبت که مغزین فیلم یعنی فیلم نگاتیف حساس تمام می‌شده مجدداً ۱۲۰ متر فیلم در مغزین گذاشته و بقیه موضوع را فیلم برداری می‌کرده اند.

از طرفی هر وقت تمویض د کورپس می‌آمده مجبور میشده‌اند کار فیلم برداری را متوقف دارند لیکن پس از هر وقفه چه برای تمویض د کور و چه برای گذاردن مجدد فیلم حساس این مسئله پیش آمده که اینک از کجا شروع کنند یعنی آخرین حرکت هنرپیشه چه بوده؟ در کدام سمت د کور قرار داشته نگاهش ب کدام طرف متوجه بوده؟ حالت بدنش چه بوده؟ اگر سبک‌گاز میکشیده در آخرین لحظه فیلم برداری صحنه گذشته سبک‌گازش با آنها رسیده بود و یا اوایل آتش کردن

این سئوالات که اشتباه در دقت آنها مسئله جدیدی برای کارگردانان پیش می‌آورد که فیلم را از حال طبیعی و یکنواختی اعمال و حرکات می‌انداخت و تولید یک جهش و پریشی در فیلم می‌نمود آنان را بر آن داشت تا باین معنی مهم که «ارتباط و اتصال حرکات در فیلم «Le raccord Cinematographique نام دارند توجه بیشتری بنمایند:

از طرفی کارگردانان متوجه شدند که برای صرفه جویی از وقت و فیلم هنگام فرست و آمدن هنرپیشگان در روی صحنه بهتر است قسمتهائی از حرکت و ژست هنرپیشه‌ها را انتخاب کنند و از زوایای مختلف از حالات آنان فیلم برداری نمایند و با اتصال قطعات مختلف موضوع را بهتر و دقیق‌تر

عبارت‌ها که بکار تهیه فیلم آشنا نیستند تصور میکنند که با تهیه سناریو کار اصلی تمام شده و میتوان از روی آن شروع به فیلم برداری کرد. در صورتیکه چنین نیست و برای تهیه فیلم کارهای مهم و ضروری دیگری هنوز باقیست، میباید از روی سناریو نوشته دیگری تهیه کرد که از روی آن فیلم برداری می‌شود و ما آنرا «تقطیع فنی سناریو» مینامیم.

تقطیع فنی از کارهای مهم و اصلی کارگردانست و همینکار ظریف و دقیق است که به یک سناریو ارزش واقعی میدهد. حال به بنیمم تقطیع فنی چیست و اصولاً این نیاز از کجا پیدا شده؟

دراوازل کار سینما فیلم‌ها را بدون وقفه از روی سناریو و داستان مورد نظر تهیه میکردند و کوچکترین اطلاعاتی از

تقطیع فنی سناریو و

ضرورت آن نداشتند.

بدین معنی که مغزین فیلم

را که ۱۲۰ متر گنجایش

داشته از فیلم حساس نور

تبدیه پذیر میکشیدند و

همینکه بازی شروع میشد

تا انتهای آن این هنر

و فیلم را بدون هیچگونه

قطع و وقفه استفاده

مینموده اند. دوربین

فیلم برداری را در مقابل

د کور که کاملاً شبیه

د کور تئاتر بوده قرار

میدادند. و کارگردان

و رود و خروج بازیکنان و

د کورین «هارمجل بازی

آنانرا در صحنه تعیین

میکرد و همه چیز مانند

نمایشنامه‌ها

هائیکونه که در تئاتر تماشاگران از دوربین مخصوص استفاده میکنند تا بیل خویش هر قسمت از دکور را که مایل باشد ببینند و یا هنر پیشه‌ای را که روی صحنه بیشتر جلب توجه آنان را نموده و شوهر تماشا کنند کارگردانان متوجه شدند که بایشی مطابق صلاح دید و وقت نظر خویش این خواست بیننده‌ها نشان را اجابت کرده و دوربین را متوجه آن نقطه و با شخص مورد نظر نمایند.

بنا بر این ملاحظه میشود که جریان فیلمبرداری هنگام عمل چندین بار قطع می‌گردد یکی هنگام اتمام فیلم‌حساس دیگر هنگامیکه تغییر مکان یا تعویض دکور ضرورت پیدا می‌کند و همچنین هر مرتبه‌ای که کارگردان مایل باشد دوربین فیلمبرداری را بطرف موضوع دیگری و دیگری کند و یا آن‌را دورتر یا نزدیک تر آورد و یا در زوایای مشخصی قرار دهد.

برای آنکه از ارتباط و اتصال حرکات دو فیلم دائمی باشد و کارگردان قسمت‌های مختلف فیلم را که برداشته است فراموش نکند در هر حال پیوستگی آنان را از دست ندهد لازم است پیش از فیلمبرداری حرکات بازی کتان و محل آن‌ها و گفتار آنان تغییرات دکور و صحنه‌های مختلف مکان‌های دوربین فیلمبرداری و حرکت آن زوایای مختلف را قبلاً پیش‌بینی نماید و برشته تحریر در آورد این عمل و پیش‌بینی صحنه‌های مختلف فیلم را که کوچکترین عامل آن تنظیم و حساب شده تقطیع فنی مینامند و هیچکس جز کارگردان فیلم صلاحیت انجامش را ندارد.

بنا بر این ضرورت پیدا میکند تا سناریو را که موضوع اصلی است تقطیع نماییم یعنی معلوم داریم درجه موقع ایزایی میبایست جریان فیلمبرداری را قطع کرد و هنر پیشه را از انجام کار خویش متوقف داشت تا بتوان محل دوربین فیلمبرداری را عوض کرد و محل جدید و زاویه آن‌را قبلاً انتخاب کرده و از موضوع با صحنه جدید و یادنیال همان حرکت بازی گذشته را شروع نماییم بطوری که گفتار بازی کتان دقیقاً به از آخرین کلام جمله یا آخرین صحنه فیلمبرداری شده قبل باشد و باین

فیلمبرداری از یک صحنه بر روی دکور ۱ در خارج از استودیو

عکس اگر پس از زنده‌نمایی فیلمبرداری از صحنه‌های مختلف دیگر که اتفاق گرفتن آن صحنه‌ها را بالا بیاورد مقدم داشته بود بعضی شروع بکار آخرین صحنه فیلمبرداری شده با تمام مشخصات آن روشن و معلوم باشد این ضرورت‌ها و این پیش‌بینی‌ها تقطیع سناریو را بقطعات بیش‌شمار می‌کند شرح آن خواهد آمد واجب و لازمی ضروری میدارد

تقطیع فنی - سناریو چنانچه از نامش پیداست عبارت از تقسیم سناریو بقطعات مشخص کوچک از تصاویر «بلان» که پس از از ظهور چاپ و اتصال این قطعات تصاویر «بلانها» فیلم مورد نظر را تشکیل خواهد داد یا در نظر گرفتن تمام صدامها، اصوات، موزیک، گفتار و مکالمات زوایا، ذره‌بین‌های مورد نظر برای فیلمبرداری از زوایای مختلف، تعیین نور و حرکت و دست‌ها و حالات بازی کتان

تقطیع فنی سناریو وسیله کار ضروری و واجب خود کارگردان و تمام متخصصین دیگر هنگام تهیه فیلم است در بعضی از کپانی هائیکه کتنگان فیلم با کسی کتابه تقطیع فنی سناریو را «توراة» می‌نامند این مطلب معلوم میدارد تا چه حد این کار مهم و ضروری است بدون آن نمیتوان کوچکترین قسمتی برای تهیه یک فیلم برداشت و در این صورت مصرف حتی یک متر فیلم گناه است عظیم.

طرز نگارش تقطیع فنی سناریو

اگر نظری به تقطیع فنی سناریوهای کارگردانان مشهور جهان بیافکنیم مشاهده خواهیم کرد که آنها صحنه کار و کاغذ خود را به دستون عبوری تقسیم کرده‌اند. این مطلب می‌رساند که کارگردان کار خود را بدو دست که با هم کاملاً متفاوت است تقسیم میکند. معمولاً آنچه مربوط به تصاویر و حرکات است در دستون چپ و آنچه که مربوط به گفتار و صدای فیلم است در دست راست کاتب نگاشته می‌گردد اگر چنانچه ما خواهیم روش آنان را تعقیب کنیم چون خط ما از راست چپ نوشته میگردد بنابراین این دستون تصاویر نسبت راست و دستون صدا طرف چپ قرار خواهد گرفت.

زوجه فیلم‌های غیر ناطق در تعییر سینما گفته‌اند: «سینما عبارتست از ارتباط تصاویر بین یکدیگر». امروز مسلم است این تعبیر معنی وسیع‌تری پیدا کرده و باید گفته شود: «سینما عبارتست از ارتباط تصاویر و حرکات با صدا و گفتار بین یکدیگر».

اینک پیش از آن که وارد جزئیات مطلب شویم و تقطیع فنی فیلم و اصولش را بیان‌سازیم لازم است رابطه بین یک تصویر و باند صدای آن معلوم و مفهوم گردد.

قسمت مهم فیلم را از تصاویر تشکیل میدهد

اگر بیک تصویر فیلم بزیش ۳۵ میلی متری ناطق نظری بیافکنیم خواهیم دید که هشت‌دهم آن قطعه فیلم را تصویر اشغال

فیلم برداری از صحنه‌ای که دکور آنرا در خارج استودیو تهیه کرده‌اند تا بتوانند از نور طبیعی استفاده نمایند

لحاظ حرکت و بازی میتون با «برده» در تناثر مقایسه نمود یا این تفاوت که در سینما دو یک بخش فیلم ماجراها و بازی هنریشگان میتوانند در داخل و یا در خارج از دکور و همچنین در مکانهای مختلف اتفاق بیافتند.

بنابر این در تعلق فنی سناریو را از لحاظ تسلسل حوادث و بازی که در زمان معینی هستند، غسختهای مختلفی نام «بخش» یا «سکانس» تقسیم میکنند تا بتوان بخش‌ها را نیز بقطعات کوچکتری که تمام شده‌است آنها روشن خواهد گردید تقسیم نمایند.

ب- پلان : اجراء متشکل بخشها را قطعات فیلم تشکیل میدهد که این قطعات را «پلان» مینامیم.

تقسیم این پلانها اساسی ترین، مهمترین و سخت ترین کار کارگردان فیلم را تشکیل میدهد زیرا آنچه که از مشاهده فیلم باستان دست میدهد و او را تحت تاثیر قرار میدهد انتخاب همین این پلانها و ایجاد ریتم و هم آهنگی بین آنهاست.

پلان عبارت از چیست؟ هنگامیکه فیلم بردار پشت دستگاه ضبط تصاویر یعنی «كامرا» انگشت خود را بدستور کارگردان روی دکمه مخصوص فشار می دهد تا فیلم برداری کند آنچه که از پشت کوزه همین مخصوص و زاویه همین آن روی فیلم نگاتیف حساس نورنده ضبط می نماید تا موقعی که فیلم بردار باز بدستور کارگردان برای قطع فیلم برداری انگشت خود را از روی دکمه مخصوص برمی دارد، لفظه فنی که باین صورت در مدت زمان معینی فیلم برداری از شئی یا منظره و یا حرکت هنریشهای است آمده پلان مینامیم البته طول هر پلان بستگی بسیل کارگردان و بیش بینبهای قبلی او دارد.

برای آنکه موضوع «پلان» خوب فهمیده شود بدینست مثال کوچکی بزنیم. فرض کنید میخواهیم در اطافی از کودکی که مشغول بازیست و بعد بچه گربه‌ای را که در کنار است برداشته نوازش می کند فیلم برداریم. این صحنه کوچک را چند پلان تقسیم می کنیم: پلان اول از اطاف و کودک که در کناری نشسته و با اسباب بازی و عروسکهای پراکنده شویش مشغول بازیست و پس از لحظه‌ای صدائی نظرش را جلب می کند

بقیه در صفحه ۱۳

نموده در صورتی که نواری که در کار همان تصویر بر آید ضبط نماید اختصاص یافته در حقیقت حاشیه و نوار بازبکی است. همین مناسبت اغلب اوقات نام این قسمت از فیلم را که صدای آن ضبط شده «حاشیه صدا» نامیده‌اند این کیفیت خود اهمیت تصویر را نسبت به صدا میرساند. بنابراین در یک فیلم صدا بعد از تصویر حائز اهمیت است.

از طرفی فیلم بدون ناطق ممکن است وجود داشته باشد و معنی همه گونه حالات و احساسات و استقادات و انعکاسی از مناظر زشت و زیبا باشد در صورتی که فیلم ناطق بدون تصویر با صدای گرامافون یا نوار ضبط صوت نامیده شود.

در اصل فیلم ناطق، کارگردان باشوقی و با فکر برای آنکه موفقیت خود را بر رخ پنهانیان بکشانند سعی میکنند فیلمهای ناطق خود را صد در صد ناطق تهیه کنند. اکثر این فیلمها که از خواننده گان و تمرین آنها گرفته شده بود چنان در امر صدا فلو شده بود که می بایستی نامش را فیلم دو صدت در صد ناطق گذارد. البته این امر اشتباهی بیش نبود در در حقیقت می توان گفت که صدا و گفتار و تصاویر فیلم را تشکیل میدهد.

در طبیعت گفتار و صدا در مقابل سکوت ارزش دارنند پس یگی از هنر پیشه‌های معروف فرانسه بنام لوسین گیتری Lucien Guirry همیشه بشاگردانش نصیحت می کرد که «اگر میخواهی تماشا کنندگان بتو خوب گوش کنند و گفتار در آنها موثر واقع شود اول خودت ساکت باش زیرا بعد صحبت خواهی نمود هنر خود را در یکبار بردن ارزش گفتار در مقابل سکوت و زمان که خودت موقع مدت آنرا شخص خواهی داد یکبار بپر.»

با این وصف ممکن است این سؤال پیش آید که در صورتیکه در سینما ارزش تصویر به مراتب از صدا و گفتار بیشتر و مهمتر است در این صورت چرا به ادامه فیلمهای غیر ناطق ادامه نداده‌اند؟ در جواب این سؤال باید گفت که در هنر سعی میشود که هر روز به طبیعت و حقیقت نزدیکتر شوند. تصویریکه با صدای طبیعی خود همراه است بیشتر حقیقت نزدیکتر است تا تصویرهای بدون ناطق برای رسیدن باین حقیقت سعی کردند تا بوسائل گوناگون بتوانند در همین فیلم برداری از یک موضوع گفتار و با صدای همراه بآن مطلب را در همان لحظه بوجود آورند تا در آن واحد که چشم حرکتی را مشاهده کرد صدای آن حرکت نیز شنیده شود. این هدف بود که فیلم ناطق را بصورت امروزی بوجود آورد.

چگونگی تشکیل تقطیع فنی سناریو

برای آنکه بتوانیم یک سناریو را از نظر فنی بقطعات کوچک تقسیم کرده و آماده فیلم برداری کنیم قبلا لازم است با اصطلاحات و علاماتی چند که مورد نیاز این کار است آشنا شویم و مشخصات و موارد استعمال آنها را یاد بگیریم

الف- بخش یا سکانس : قسمتهای مختلف یک سناریوی فیلم را که دارای صحنه‌های متوالی و پشت سر هم هستند و منطقتا در یک زمان مشخص انجام میگیرند سکانس یا بخش مینامند. از

نمایش بینوایان در کمدی فرانسه

صحنه‌ای از نمایش بینوایان

آرزو داشت در کتبی فلاکتیای مردم را متکس ساخته و نشان دهد که سقوط و انحطاط مطلق وجود ندارد هر کسی که در متجارب بی‌دست و پامیز نمی‌تواند با روح خوبی برسد نیمه دوری از ملت فرانسه او را بر انگیزت که

لویی ۱۴ پادشاه قرن ۱۷ فرانسه در بنامیدن بسیاری از موسسات هنری آن کشور سهم‌برسانی دارد. از آن جمله در سال ۱۶۸۰ دستور وی کمدی فرانسه که امروزه از گروه‌های مهم تئاتر جهان است تاسیس یافت و در تئاترهای فرانسه این گروه با آثار کلاسیک مخصوصاً پینهای کرمی - دانسین و مولیر تشکیل می‌دهد. مافرت‌های این تروپ در تمام نقاط جهان با استقبال عجیب مردم روبرو می‌گردد از جمله در سال قبل که دسته نامبرده در کانادا برنامه‌های خود را اجرا می‌کرد مورد تحسین بی‌حد و حصر مردم آن دیار واقع شد. این استقبال بک عفت بازدارد و آن‌ها این استکه مردم کانادا که نیمی از آنان بر زبان فرانسه تکلم می‌کنند هنوز همان تکالیف گرامری و لغوی قرن ۱۷ یعنی زبان فرانسه دوران کلاسیک می‌سازند و حفظ کرده‌اند. در نتیجه برای چنین مردمی پینهای کلاسیک بینهایت مورد توجه است ولی اخیراً کمدی فرانسه این سنت‌های اولین بار ساروی سن آوردن بینوایان (Les Misérables) مراعات ننمود. مردم پاریس نیز این ابداع بی‌سابقه را مورد توجه فراد دادند. بطوری که وقم کارگرد این بیس قابل مقایسه با پینهای قبل بود و یکتور هوگو بینوایان را در هنگامی که بوسیله ناپلئون سوم در گرتزی تبعید شده بودند نوشت. و یکتور هوگو قبل از تبعید

اجرا شد. بالاخره خورشید سلطنت ناپلئون سوم غروب کرد و ۱۵ سال پس از منع بیس بینوایان در مقابل دیدگان لرزان و یکتور هوگو کون سال روی صحنه آمد.

(در تئاتر La Porte Saint Martin)

و آداباً بیون جدیدی که برای اجرا در کمدی فرانسه باین زمان داده شده بوسیله پل آشاد (Paul Achard) انجام یافت است. نامبرده با توجه باین که بیوایان در ۲۰۰۰ صفحه چاپ رسیده فستیهای مهم و بر آتشریک آنرا انتخاب کرده است. در این بیس که بوسیله پل آشاد روی صحنه آمده آکسیونها بطور فشرده‌ای در زمان و مکان های متناسب با اصل اثر فراداده شده است. در این بیس با توجه باین تئاتر وقایع اهدت بیشتر و پرسوناژها بقول متور آن سن مورد بحث، غلظت (Densité)

زیادتری پیدا کرده اند. اگر بخواهیم در این باره تفاوت نسایم باید بگویم که پل آشاد در کار خود محق بوده - زیرا اصولاً تئاتر نسبت به سینما دارای غلظت در امانیک بیشتر است. (مسئله ای که در تئاتر و سینمای ایران بدان توجه کافی مینول می‌گردد) - نمایش بینوایان و یکتور هوگو در پایستی اولین ابتکار کمدی فرانسه در زمینه هنر در امانیک بشمار آورد. عجیب این جاست که این اثر با این که جزو آثار با نسیه کهن بشمار می‌رود و با توجه باینکه حرف و عادات مردم دومی این یک قرن دچار تحولات عینی شده است در هر ایس و فرم ام از زمان - سینما و تئاتر خصوصیات هنری و ادبی خود را از دست نینهد. اینک خواننده گان صحنه ای از آخرین اجرای بینوایان را در کمدی فرانسه در پاریس ملاحظه مینمایند.

روح با مردم میهن خود در ارتباط باشد. از خلال این اثر بزرگ سنی و یکتور هوگو برای نیل باین ارتباط مشهود است در زمان حیات و یکتور هوگو ناشرین که متوجه بوجود آمدن چنین اثری بودند برای خرید آن اقداماتی مینمودند و بالاخره یکی از آنان بنام Albert Lacroix زمان رایبه مبلغ ۳۰۰۰۰۰ فرانک خرید (مساوی ۸۰۰۰۰۰۰۰ فرانک امروز) حکومت ناپلئون سوم از آشاد رمان جزیرا یل چلو گیری ننمود ولی رفتی خواسته آن داداری سن آوردند. مساحت نسل آورد، اما بیس نامبرده برای اولین بار در بروگسل در تئاتر (Des galeries Saint Hubert)

تقطیع فنی سناریو

بنده از صفحه ۲۴

بلان دوم - گر به کوچکی که روی میز کنار گلدان است و می خواهد باین بیاید و یا او نیز سرگرم بازیست.

بلان سوم - کودک خندان تصمیم می گیرد و بطرف بچه که به رفته او را آرزوی عزیز بر میدارد.

بلان چهارم - کودک بچه که برادر آغوش داد و او مشغول نوازش است از آنجائی که تمام ادب متوا باین بلانها فیلم را بوجود می آورد و در تقطیع فنی کارگردان موظف است در نوشتن آن تمام نکات لازم را بطور دقیق با دقت کند تا متخصصین امور مختلف فیلم برداری بتوانند پیش از شروع فیلم برداری قسمتهای مربوط بخود را خوانده و از جریان کار خویش آگاه شوند.

بلانهاییکه در فیلم بکار برده میشوند همه باهم یکسان نیستند و از پاره‌ای امور چه از لحاظ فنی و چه از لحاظ هنری و با حالات مخصوص یکدیگر فرق دارند موارد استعمال آنها با یکدیگر در ذهن و با خود مطلب متفاوت است و هر کارگردانی موظف است با این اختلافات آشنائی کامل و دقیق داشته باشد و موارد مخصوص هر یک را خوب بداند. در شماره آینده انواع بلانها و محل مورد استفاده آن در بیان خواهیم کرد.